

Preek 07 oktober 2018 (P. Matthias Kramm SJ)

De opvattingen van de katholieke kerk over het huwelijk zijn ouderwets en passen niet meer in onze tijd. Priesters leven celibatair - wat weten zij over het huwelijk? En waarom bemoeit de kerk zich voortdurend met het privéleven van mensen?

Dat zijn vragen die ik vaak hoor. Dat zijn vragen die door mijn hoofd spelen als ik het evangelie van vandaag hoor en een preek begin te schrijven. En volgens mij zijn dat zeer terechte vragen. Daarom zal ik vandaag niet herhalen wat de officiële leer van de Kerk is. Mijn punt vandaag is: te laten zien hoe Jezus de officiële leer van zijn tijd bekritiseert. In zijn tijd zeiden de religieuze autoriteiten: Een man mag een scheidingsbrief schrijven en zijn vrouw verstoten. Dat betekent: De man kan actief worden, de vrouw blijft passief. En zo'n echtscheiding stortte de vrouw vaak in een grote economische onzekerheid. Misschien een beetje vergelijkbaar met alleenstaande moeders in onze tijd.

Maar: Zo niet bij Jezus! De Farizeeërs menen de regels te volgen, maar ze hebben geen rekening gehouden met de diepzinnigheid van Jezus. Voor Jezus is het duidelijk: In een huwelijk zijn beide partijen verantwoordelijk voor elkaar! Daarom zegt hij over de man: ““Wie zijn vrouw wegzendt en een ander huwt, maakt zich tegenover haar schuldig aan echtbreuk.” Maar de vrouw kan ook actief worden en haar man het huis uit gooien. Daarom zegt Jezus tot de vrouwen onder zijn toehoorders: “Wanneer een vrouw haar man wegzendt en een ander huwt, begaat zij echtbreuk.”

Als we nu de regel van Jezus vergelijken met de regel van de Farizeeërs, dan zijn er twee verschillen: Volgens de Farizeeën heeft de man het recht om een scheidingsbrief te schrijven. Volgens Jezus heeft hij daartoe geen recht. Volgens de Farizeeën is alleen de man verantwoordelijk voor het huwelijk. Volgens Jezus zijn beide, vrouw en man, in gelijke mate verantwoordelijk voor het huwelijk.

Deze tekst gaat dus niet alleen over echtbreuk en seksualiteit. Het gaat er veeleer om de rechten van vrouwen te versterken en mannen zowel als vrouwen verantwoordelijk te maken. Ik vind het daarom moeilijk als de katholieke kerk van onze tijd alleen een oude leer verdedigt. Als we Jezus' voorbeeld volgen, gaat het om iets anders: Gelijke rechten, gelijke verantwoordelijkheid, liefde en zorg voor elkaar. Dit moet in de kerkelijk leer op de eerste plaats staan.

Op dezelfde manier ging Jezus om met de kinderen. In Jezus' tijd waren kinderen nog maar half mens. Ze moesten al op jonge leeftijd hard werken, hadden weinig rechten en waren over het algemeen de zwakste schakel in de samenleving. Maar: Zo niet bij Jezus! Jezus laat de kinderen tot hem komen. Hij neemt hen serieus in hun verdriet en behoeften. Hij neemt hen serieus in hun vertrouwen.

Jezus staat aan de kant van de kleinen - zo nodig ook tegen zijn leerlingen in. Jezus staat aan de kant van de kleinen - zo nodig ook tegen zijn kerk in. Hij staat altijd achter hen die lijden. En daagt degenen uit die misbruik maken van hun macht en autoriteit.

Aan het begin van deze preek heb ik drie inleidende vragen gesteld: Zijn de opvattingen van de katholieke kerk over het huwelijk niet ouderwets geworden? Wat weten celibataire priesters eigenlijk over het huwelijk? En waarom bemoeit de kerk zich voortdurend met het privéleven van mensen? Een blik op het evangelie van vandaag toont ons: Jezus daagt de religieuze autoriteiten van zijn tijd uit. En ik denk dat het de hoogste tijd is. Het is de hoogste tijd dat de religieuze autoriteiten van onze tijd door Jezus worden uitgedaagd.

Jezus was in de eerste plaats een luisteraar en zijn visie op de kerk was er een van een kerk die luistert. Jezus luisterde naar de vrouw bij de bron van Jakob. Jezus liet de kinderen tot hem komen. Jezus sprak met bedelaars, tollenaars en prostituées. Vandaag kunnen we bidden voor een kerk die weer leert luisteren. Met priester en bisschoppen die luisteren. Met medechristenen die naar elkaar luisteren. Een kerk die recht doet aan de visie van Jezus. Amen.